

DOI: 10.15276/ETR.02.2023.6

DOI: 10.5281/zenodo.8154994

UDC: 336.2

JEL: H26

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ В КОНТЕКСТІ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

OPTIMIZATION OF TAX REVENUES IN THE CONTEXT OF DETINIZATION OF THE ECONOMY

Nataliya A. Mamontova, DEcon, Professor
Ostroh Academy National University, Ostrog, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2477-6335
Email: nataliya.mamontova@oa.edu.ua

Natalia O. Havruk
Ostroh Academy National University, Ostrog, Ukraine
ORCID: 0009-0005-6881-9826
Email: nataliahavruk@gmail.com

Received 15.03.2023

Мамонтова Н.А., Гаврук Н.О. Оптимізація податкових надходжень в контексті детінізації економіки. Науково-методична стаття.

Статтю присвячено дослідженню категорії «детінізація економіки», її поняття, значення та вплив в економічно-соціальному процесі України. Останнім часом дане питання з кожним роком набирає актуальності, тому метою є дослідження шляхів оптимізації податкових надходжень в контексті впроваджених урядом нововведень. Також окреслено низку схем по ухиленню від оподаткування, правову природу цього явища та висловлено власні погляди щодо формулювання даного поняття. Визначено явище «корупції», що є деструктивним чинником впливу на процес розвитку виробництва та залучення інвестицій. Завдяки емпіричним методам дослідження зі статистичним підкріпленням зроблено висновок негативного впливу тінізації економіки в Україні.

Ключові слова: податкове навантаження, податки, ухилення від оподаткування, детінізація, корупція, податкова система

Mamontova N.A., Havruk N.O. Optimization of Tax Revenues in the Context of Detinization of the Economy. Scientific and methodical article.

The article is devoted to the study of the category "detinization of the economy", its concept, meaning and influence in the economic and social process of Ukraine. Recently, this issue is gaining relevance every year, so the goal is to research ways to optimize tax revenues in the context of innovations introduced by the government. It also outlines a number of tax evasion schemes, the legal nature of this phenomenon, and expresses its own views on the formulation of this concept. The phenomenon of "corruption" is defined, which is a destructive factor affecting the process of production development and investment attraction. Thanks to empirical research methods with statistical support, the conclusion of the negative impact of the shadowing of the economy in Ukraine was made.

Keywords: tax burden, taxes, tax evasion, detinization, corruption, tax system

В Україні завжди гостро поставала проблема тінізації економіки, що безпосередньо впливає на соціально-економічну ланку розвитку держави.

Податкова система – є значущим елементом у створенні фінансової безпеки країни, адже податки формують державний бюджет. Проте, близько 12 мільйонів осіб ухиляються від сплати, а частина взагалі не сплачує. Це зумовлено певними загальновідомими чинниками, такими як високі податкові ставки для підприємців, через що втрачається рентабельність бізнесу. Також наявність корупції на митницях та правоохоронних органах. Беручи до уваги усі ці аспекти, населення вдається до систематичного ухилення від сплати, завдяки різним схемам, що призводить до появи дефіцитів в бюджеті. Тим не менш, в Україні впроваджують заходи щодо детінізації й оптимізації податкових надходжень. Як підтвердження, підписано Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» та впроваджуються ряд нововведень спрямованих на боротьбу з розмиванням податкової бази та виведенням прибутку з-під оподаткування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Дослідженням даного питання займалися багато українських науковців, зокрема: Сулим В.В., Голдак С.М., Григорян О.О., Руденко О.В., Веселовська В.О., Лагодієнко Н.В., Паламарчук В.Ю., Гамаюн В.В.

Метою статті є окреслення проблеми ухилення від оподаткування, що уповільнює розвиток економіки України. Завданням статті є дослідження шляхів оптимізації податкових

надтодженъ в контексті впроваджених ново-введень щодо детінізації.

Вклад основного матеріалу дослідження

В період повномасштабної війни, розвиток економіки не є таким актуальним питанням як її збереження. Податкова система – це один з основних ресурсів, від якого залежить функціонування держави. Також податкові надходження формують наповнення бюджету, що в свою чергу є фактором взаємозв'язку між країною та платником. Податки пов'язані з усіма ланками фінансової системи, впливають на її рівень безпеки та розвиток. Не зважаючи на вторгнення росії, населення продовжує працювати та активізувати бізнес-діяльність, цим самим наповнюючи державний бюджет. Можливість населення вести підприємницьку діяльність та і в цілому намагатись жити звичайним життям, здійснюючи елементарні побутові витрати – вже є цінним для нашої економіки. Тому уряду важливо стимулювати та підтримувати підприємців.

Було підписано один з Законів України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15 березня 2022 року. Ним передбачено такі пільги [1]:

- до осіб, що впродовж воєнного стану не мають змогу сплатити податок чи збір, пеня та штрафи застосовуватись не будуть. Тому платники зможуть виконати своє зобов'язання протягом трьох місяців воєнного стану;
- скасовуються податкові перевірки протягом воєнного стану;
- не оподатковується ПДВ та акцизним податком ті товари й послуги, що йдуть на користь Збройним силам України;
- роботодавці, чиї працівники були призвані до ЗСУ чи територіальної оборони, можуть за них не сплачувати ЄСВ.

Державою прийнято ще ряд заходів для підтримки підприємницької діяльності, що можна детальніше переглянути в Законі.

На даний момент, економіка нашої країни страждає чи не найбільше, адже багато великих підприємств припинили свою діяльність або скоротили виробничу потужність, що напряму впливає на формування бюджету. Можемо помітити значне скорочення податку на прибуток. Дані продемонстровані у таблиці 1. Відповідно до Бюджетного Кодексу України, «державний бюджет формують: податкові, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом та міжбюджетні трансферти».

Таблиця 1. Зміна доходів державного бюджету України на 01.09.2021 і 01.09.2022

Види податків	Роки		Відносне відхилення
	2021	2022	
Податкові надходження, всього	1107091,0	603290,2	-46%
Податок на доходи, прибуток та збільшення ринкової вартості	285307	178018,5	-38%
Податок на доходи фізичних осіб	137555,2	91245,7	-34%
Податок на прибуток підприємств	147751,7	86772,8	-41%
Акцизний податок із вироблених в Україні підакцизних товарів	82858,4	33915,2	-59%
Акцизний податок зі ввезених в Україну підакцизних товарів	79592,8	25685,8	-68%
Ввізне мито	36854,9	0	-100%
Вивізне мито	1322,3	0	-100%
Усього, млн. грн.	1296853,0	1031460	-20%

Джерело: складено авторами за матеріалами [12]

Рисунок 1. Склад та структура податкових надходжень до Державного бюджету України за 2021 рік

Джерело: складено авторами за матеріалами [12]

Спостерігаємо, що статистика невтішна. Податкові надходження скоротились практично вдвічі, близько 46%. Звичайно, на це впливають і рішення уряду у вигляді спрощення, зниження ставок чи наданні пільгових умов звільнення підприємців від сплати податків. До того ж можемо бачити, як негативно діє війна, зупиняючи український бізнес.

Виходячи з відсоткового співвідношення на рисунку зображено, що найбільшу частину податкових надходжень за 2021 рік складає податок на додану вартість. Це свідчить про низькі можливості ухилення від його сплати. Непрямі податки займають 60,58%, до них відносимо: ПДВ, мито, акциз. Натомість відсотковий еквівалент прямих податків становить 33,42%, з них: ПДФО – 12,42%, податок на прибуток – 13,35%, рентна плата – 7,29%, інші податки та збори- 0,35%. Низьку частку податку на прибуток та ПДФО в структурі податкових надходжень можна обґрунтувати високим рівнем

тінізації економіки. Бюджет не наповнений достатньою кількістю коштів, щоб повністю покривати видатки без утворення дефіцитів [2].

Ухилення від оподаткування є деструктивним чинником, що сповільнює економічний розвиток держави. Масштаби цього явища залишаються все ще великими і насамперед прогалина в податковій системі, такі аспекти як: високі податки для підприємців, корупція в судових та податкових органах провокує приховування доходів від оподаткування, кількість найманих працівників та так названу заробітну плату «в конвертах».

В першу чергу – це протиправні дії, що несуть за собою відповідальність. Підприємці користуються такими схемами, щоб зменшити суму податкового зобов'язання [2]. Фахівцями Центру соціально-економічних досліджень CASE Україна та Інституту соціально-економічної трансформації було проаналізовано дані щодо найбільших схем по мінімізації податків за 2022 рік [3].

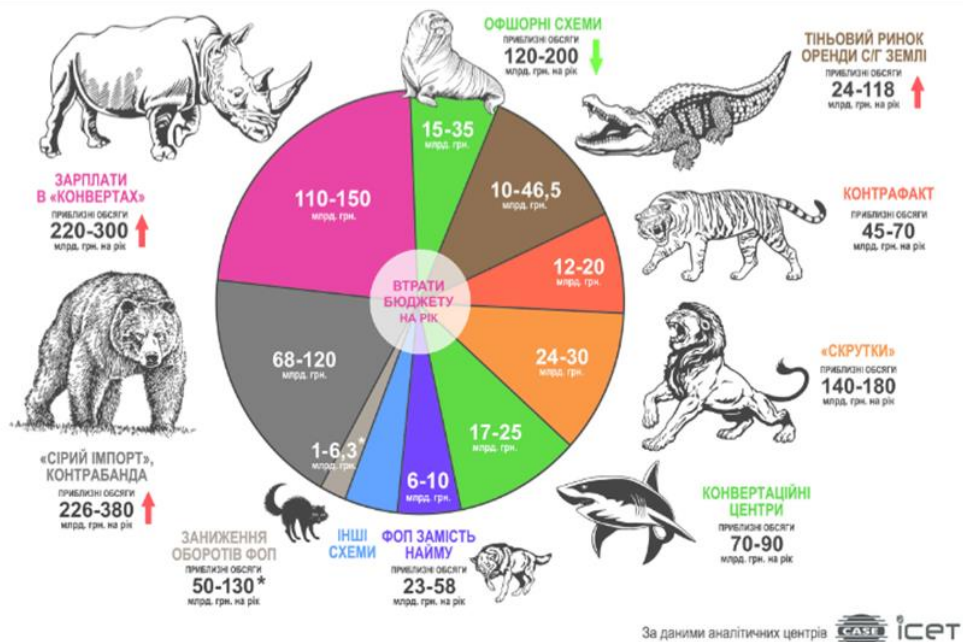

Рисунок 2. Річні обсяги схем ухилення та уникнення від оподаткування за 2022 рік

Бачимо, що найбільше використовують схеми «сірий імпорт», контрабанда, що становить обсяг у розмірі 226-380 млрд. грн. на рік. Під «контрабандою» ми маємо розуміти незаконне ввезення на митну територію України будь-яких товарів. «Через корупцію на митницях відбувається викривлення даних в деклараціях». На разі, «до контрабанди» відносять: культурні цінності, отруйні, вибухові речовини, зброю, боеприпаси, наркотичні речовини та психотропні засоби тощо. Особливо на даний час, в період війни, коли значна кількість людей перетинає кордон має бути посилений нагляд щодо виявлення таких махінацій [4]. Впроваджуючи певні рішення з метою усунення корупції, «13 липня 2021 року Верховна Рада за ініціативою

Володимира Зеленського ухвалила законопроект про криміналізацію контрабанди»- джерело «24 канал». «За Законом передбачається покарання у значному розмірі штраф від 170-245 тисяч гривень, коли загальна сума товарів перевищує 1700 гривень; у великому розмірі штраф від 850 тис. грн. -1 млн. грн.. або позбавлення волі на 5-10 років і як бонус позбавлення права обіймати посади до 3 років та конфіскацію майна. Під «великими розмірами» розуміється суми товарів на 10 200 грн.» [5].

Щоб зменшити своє податкове зобов'язання, підприємці приходять до такого виду ухилянь як заробітна плата «у конвертах». Сутність полягає в неофіційному наймі працівників, викривленні даних про їхню реальну заробітну плату [5].

Втрати бюджету за цією схемою становлять 220-300 млрд. грн. на рік [3]. І знову ж таки, першочергова причина цього- це жорсткі умови оподаткування для бізнесу. Через повномасштабне вторгнення, ринок праці звузився, мається на увазі, нехватка робочих місць, великі підприємства, заводи зруйновані чи закриті, масові переміщення людей та концентрація їх в одному населеному пункті, що збільшує попит на пошук роботи. Сьогоднішні умови та безробіття провокує людей погоджуватись на неофіційне працевлаштування, що вигідно роботодавцям,

тому що зменшуються витрати на утримання працівника. Не потрібно сплачувати ЄСВ, військовий збір, відпустки та лікарняні.

В воєнний період, економіка задля її відновлення потребує значних інвестицій для розвитку виробництва та інфраструктури. Корупція негативно впливає на цей процес, уповільнюючи капіталовкладення та істотно негативізує імідж України. Згідно рейтингу Глобального індексу інновацій, Україна посіла 57 місце за 2022 рік, що нижче на 8 пунктів порівняно з 2021 роком. Статистику можемо спостерігати на рис. 3 [6].

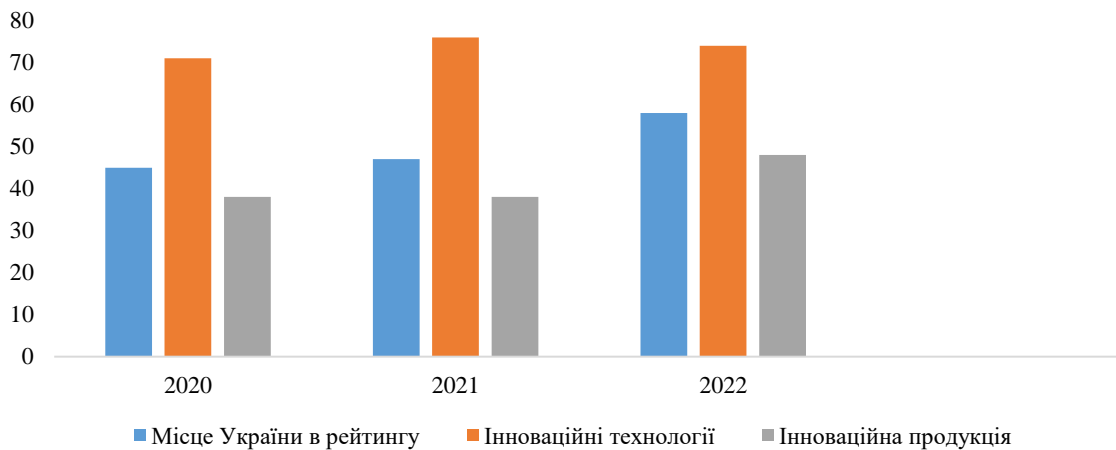

Рисунок 3. Місце України в рейтингу Глобального індексу інновацій (2020-2022 рр.)

Джерело: складено авторами за матеріалами [6]

Злочинність, корумповані митники, правоохоронці, збільшення цін на енергоносії та сировину сприяє росту тіньової економіки, а закриття повітряного простору, зруйновані підприємства, порушення логістики, велика втрата населення та міграція знижує ділову активність. Згідно з статистикою Transparency International Ukraine, «індекс сприйняття корупції в Україні становить 33 бали зі 100 можливих за 2022 рік та

посідає 116 місце зі 180 країн, порівнюючи з 2021 роком, коли Україна мала 32 бали та займала 122 місце». За словами виконавчого директора Transparency International Ukraine Андрія Боровика: «Це зниження в межах похибки свідчить про період застою. Влада затягує виконання багатьох важливих антикорупційних обіцянок» [7].

Рисунок 4. Рейтинг балів в Індексі сприйняття корупції за 2022 рік

Джерело: складено авторами за матеріалами [7]

Індекс сприйняття корупції розраховується на основі 13 досліджень рейтингових міжнародних установ і дослідницьких центрів. Кількість балів є ключовим показником, тобто при мінімальній оцінці «0», означає, що заходи та дії в державному секторі проходять через призму корупції, а «100» балів свідчить про її відсутність. Показник України за останні десять років зріс на 8 балів, тим не менш, країна-агресор так і залишається з вищим негативним показником. Корупція є деструктивним явищем, яке чинить загрозу політичній, економічній та соціальній сферам, тому важливо продовжувати викорінювати її [8].

Протягом останніх років, Україна поступово впроваджує ряд заходів на боротьбу з тінізацією економіки. 21 травня 2020 року Президент підписав Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» [9]. За ним перед-

бачається: впровадження дій проти боротьби з розмиванням податкової бази, вдосконалення податкового адміністрування, виведення прибутку з-під оподаткування. Закон було доповнено статтею 39 «Контрольовані іноземні компанії» та вступив він у чинність 1 січня 2022 року. Що це таке? Правила КІК – нововведення, що дозволяє державі оприбутковувати прибуток іноземних компаній, які контролюються їхніми резидентами. Але розповсюджується це не на усіх. В першу чергу – це оподаткування пасивних доходів резидентів. А при умові, що бізнес зареєстрований на території тієї держави, з якою в Україні підписана податкова конвенція, податки в наш бюджет не сплачуються [10].

Для досягнення позитивної європейської інтеграції, Україна повинна вирішити поставлені проблеми, тому як альтернативу та запозичення досвіду розглянемо зарубіжні методи щодо детінізації економіки в таблиці 2.

Таблиця 2. Зарубіжні методи боротьби з детінізацією економіки

Країна	Методи боротьби у країнах
Польща	Заборона здійснювати господарську діяльність особам, якими вчинили порушення податкового законодавства. Майнова відповідальність за скоєння економічного злочину
Великобританія	Формування системи покарань за хабарництво, підвищення рівня незалежності судів, формування високого рівня довіри населення владі
Франція	Заборона проведення експортно-імпорتنних операцій суб'єктами господарювання з фірмами, розміщеними в офшорних зонах для перешкоджання завищенню або заниженню цін на товари порівняно зі світовими. Боротьба з ухиленням від сплати податків та отриманням нелегальних прибутків на різниці в цінах
Німеччина	Реформування податкової системи шляхом її спрощення, зниження відрахувань із заробітної плати. Формування органів контролю, зокрема, Федеральної фінансової поліції, Відділу боротьби з організованою злочинністю та корупцією, Департаменту внутрішнього розслідування
Нідерланди	Формування системи моніторингу за джерелами виникнення корупції, діяльність соціальної поліції
США	Взаємодія державних спеціальних служб із державною структурою в напрямку контролю за поширенням тіньового сектору в країні

Джерело: складено авторами за матеріалами [12]

Також, на мою думку, є важливим максимальне спрощення процедур сплати податків, а саме з проведенням діджиталізації в цій сфері. Цифрові платежі допоможуть збільшити прозорість та регулярність виплат. До прикладу, в Австралії та Литві введена система електронного податкового документообігу і сплати платежів в електронному вигляді. Соціальний механізм важливий так само як і фінансовий з законодавчим. Насамперед це спрощення й перевага для населення. Менше черг у податковій інституції, менше хвилювань, роздратованості та паперів, а це вже підвищує лояльність людей. До соціальних інструментів можемо також віднести: прозору оплату праці, якісну підготовку спеціалістів у даній сфері, застосування різних заохочувальних методів, мотивуючи населення для боротьби з детінізацією.

Державна податкова служба України активно підтримує усі заходи щодо цифровізації. «Завдяки ефективній співпраці ДПС та Мінцифри платники

вже мають змогу користуватися на Порталі «Дія» такими цифровими послугами як «Малютко, ID14, цифровий податковий номер, шеринг документів, довідка про доходи. Також на Порталі «Дія» стали доступними сервіси податкової для фізичних осіб. Платники в розділі «Мої податки» на Порталі «Дія» можуть отримати інформацію про свої податкові дані, стан розрахунків з бюджетом, дані про банківські рахунки, а також мають можливість сплати податків та подання декларацій для ФОП-спрощенців» – повідомлено на офіційному сайті Державної податкової служби України. Уряд й надалі продовжує запускати проекти з питань цифрового розвитку. І, як результат, запровадження «Дія.City» [14]. Це спрощена система для ІТ-компаній, за якою доступно сплата податку на прибуток 18% або виведений капітал 9%, також ПДФО знижене до 5%, військовий збір та ЄСВ без змін. До проекту включені різні гарантії, що надаються ІТ-працівникам. За даними Мінцифри «близько 480

компаній долучились до даного податкового простору та за рік сплатили 4 млрд грн податків за рік у бюджет». Роблячи висновок, можна сказати, що це ефективний інструмент рушійної сили для подальших змін в державі [15].

Проте, у воєнний період масштабне вдосконалення податкової системи малоімовірно, адже наразі існує багато винятків та пільг, через що важко спрогнозувати єдиний план заходів щодо цього. Тому із закінченням війни, варто суттєво переглянути податкову систему України та імплементувати ряд нововведень. В першу чергу, оптимізувати рівень податкового навантаження, що стимулюватиме розвиток легалізованого бізнесу, збільшить кількість робочих місць та зменшить використання схем по ухиленню від оприбуткування доходів.

Висновки

Отже, проблематика тінізації економіки є актуальною постійно, адже це напряму впливає на фінансову стабільність держави. Задля зменшення використання різних схем по ухиленню від оподаткування, потрібно, в першу чергу, налагодити хорошу комунікацію та довіру між податковими органами та платниками. Необхідно оптимізувати податкову систему, зменшивши тиск на підприємців, щоб стимулювати наповнення бюджету без появи дефіцитів. Важливо налагодити прозорість, чесність та виваженість в правоохоронних та митних органах, з метою викорінення хабарництва й упередженості. Проблем та питань багато, але уряд продовжує кроково досягати необхідних цілей та критерії європейської держави, навіть попри війну в країні.

Abstract

The tax system is a totality of fees and taxes, that form the revenue part of the budget of Ukraine is formed. And the problem of tax evasion is always relevant. A large number of the population resort to schemes to reduce the tax burden or do not pay taxes at all. The article examines various tax evasion schemes used by citizens of the country. Therefore, the immediate goal and task is to outline the problems of shadowing, which slows down the development of the economy of Ukraine. I analyzed tax revenue statistics in the article and the causes of the available data. It can be argued that the war unequivocally negatives the situation and slows down the development of Ukrainian business. The paper presents a diagram showing the percentage ratio of tax revenues for 2021 and explains the reasons for the appearance of such results. The annual amount of tax evasion for 2022 is extensive, so several schemes are described that are used by the population to evade payment. At the moment, during the war, a significant number of people cross the border, and therefore, there should be increased surveillance to detect "contraband". This is precisely the task of the article – the study of ways to optimize tax revenues in the context of the introduced innovations regarding detinization.

Crime, corruption, price increases – all this provokes the development of shadow economy. Attracting investments is important during the war period, and corruption negatively affects the image of Ukraine, which distorts and alarms the opinion of investors regarding capital investments in our country. Therefore, the fight against this is a primary factor also in the context of European integration. Nevertheless, the government is trying to gradually settle these problematic issues, and as a result, the innovations that were introduced in Ukraine and aimed at combating the tinization of the economy are described. Also, during the war period, the improvement of the tax system will be delayed, because there are a number of moments that slow down this process, however, the article considers foreign methods as an alternative and borrowing experience in the fight against tinization. So, the issue is relevant, because it directly affects the financial and social state of the state.

Список літератури:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX // Відомості Верховної Ради. – 2011 р. – № 13-17. – ст. 112.
2. Руденко О.В., Веселовська В.О. Податкові надходження в структурі державного бюджету України // Розвиток наукової думки постіндустріального суспільства: сучасний дискурс: матеріали наукової конференції, м. Вінниця, 2022 р. – С. 46-49.
3. Схеми по ухилянню від податків 2021. Ціна держави – проект CASE Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cost.ua/shemy-po-uhylannu-vid-podatkov-2021>.
4. Голдак С.М. Ухилення від оподаткування: масштаби та шляхи ліквідації. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення: матеріали наукової конференції, м. Львів, 2022. С. 47-50.
5. В'язниця і штрафи на мільйони, – Рада схвалила покарання за контрабанду / 24 Канал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/rada-shvalila-pokarannya-za-kontrabandu-13072021_n1682708.

6. Григорян О.О. Оцінка негативного впливу тінізації економіки на рівень впровадження інновацій / О.О. Григорян // Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених. – Харків, 2022. – С. 111-113.
7. Українська правда. Індекс сприйняття корупції: Україна знову опустилася. Українська правда. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/01/25/7321598>.
8. Індекс сприйняття корупції у світі – 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cpi.ti-ukraine.org>.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві: Закон України від 01.01.2022 р. №466-IX// Відомості Верховної Ради України. – 2020. – № 32. – ст. 227.
10. Нова податкова ера в Україні: правила КІК. Asters. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.asterslaw.com/ua/press_center/legal_alerts/new_tax_era_in_ukrain_cfc_rules.
11. Сулим В.В. Інструменти детінізації національної економіки / В.В. Сулим // Вісник СумДУ: серія «Економіка» – 2022. – №4. – С. 289-290.
12. Доходи держбюджету України / Мінфін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2021>.
13. Бюджетний кодекс України: за станом на 01.01.2023 р. //Відомості Верховної Ради України (ВВР). Офіц.вид. – К.: Парлам. Вид-во, 2010. – 572 с.
14. ДПС: Цифровізація у сфері оподаткування є важливою складовою розвитку цифрової економіки / Державна податкова служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/568593.html>.
15. До «Дія.City» вже долучилися 480 компаній, які за рік сплатили 4 млрд. грн. податків / КО ІТ для бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bit.ly/3MxOavZ.

References:

1. On amendments to the Tax Code of Ukraine and others legislative acts of Ukraine regarding the improvement of the legislation for the period of validity martial law № 2142-IX. (2022, March 3). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 13-17, 112 [in Ukrainian].
2. Rudenko, O.V., & Veselovska, V.O. (2022). Tax revenues in the structure of the state budget of Ukraine. Development of post-industrial scientific thought society: modern discourse: materials of the scientific conference. Vinnytsia, 46-49 [in Ukrainian].
3. Tax evasion schemes 2021. The price of the state – CASE project Ukraine. Retrieved from: <https://cost.ua/shemy-po-uhylyannu-vid-podatkov-2021> [in Ukrainian].
4. Goldak, S.M. (2022). Tax evasion: scope and ways liquidation. Modern trends in the development of the economy, entrepreneurship, technologies and their legal support: materials of the scientific conference, 47-50. Lviv [in Ukrainian].
5. Prison and millions in fines, the Council approved the punishment for contraband. 24 Kanal. Retrieved from: https://24tv.ua/rada-shvalila-pokarannya-za-kontrabandu-13072021_n1682708 [in Ukrainian].
6. Hryhoryan, O.O. (2022) Assessment of the negative impact of shadowing of the economy on the level implementation of innovations. Collection of scientific works of higher education graduates and young scientists, 111-113 [in Ukrainian].
7. Ukrainian Pravda. Corruption perception index: Ukraine again went down Ukrainian Pravda. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/01/25/7321598> [in Ukrainian].
8. Index of perception of corruption in the world – 2022. Index of perception of corruption in of the world – 2022. Retrieved from: <https://cpi.ti-ukraine.org> [in Ukrainian].
9. On amendments to the Tax Code of Ukraine regarding improvement of tax administration, elimination of technical and logical ones inconsistencies in tax legislation №466-IX (2022, January 1). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 32, 227 [in Ukrainian].
10. A new tax era in Ukraine: the rules of the CIC. Asters. Retrieved from: https://www.asterslaw.com/ua/press_center/legal_alerts/new_tax_era_in_ukraine_cfc_rules [in Ukrainian].
11. Sulym, V.V. (2022). Instruments of detinization of the national economy. Visnyk Sumy State University: "Economics" series, 4, 289-290 [in Ukrainian].
12. Revenues of the state budget of Ukraine. Ministry of Finance. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2021> [in Ukrainian].
13. Budget Code of Ukraine. (2023, January 1). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv: Parlam. vyd-vo [in Ukrainian].

14. DPS: Digitization in the field of taxation is an important component of the development of the digital economy / State Tax Service of Ukraine. Retrieved from: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/568593.html> [in Ukrainian].
15. "Diya.City" has already been joined by 480 companies that paid 4 billion UAH in taxes per year. Retrieved from: bit.ly/3MxOavZ [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Мамонтова Н.А. Оптимізація податкових надходжень в контексті детінізації економіки / Н.А. Мамонтова, Н.О. Гаврук // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2023. – № 2 (66). – С. 44-51. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/files/archive/2023/No2/44.pdf>.
DOI: 10.15276/ETR.02.2023.6. DOI: 10.5281/zenodo.8154994.

Reference a Journal Article:

Mamontova N.A. Optimization of Tax Revenues in the Context of Detinization of the Economy / N.A. Mamontova, N.O. Havruk // Economics: time realities. Scientific journal. – 2023. – № 2 (66). – P. 44-51. – Retrieved from <https://economics.net.ua/files/archive/2023/No2/44.pdf>.
DOI: 10.15276/ETR.02.2023.6. DOI: 10.5281/zenodo.8154994.

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons "Attribution" 4.0.